Ανθή Ζαχαριάδου Δύο αναλόγια

«Η τριβή με τα ξενόγλωσσα θεατρικά κείμενα είναι μια πολύ καλή σχολή για τη διαμόρφωση προσωπικού συγγραφικού ύφους». Βάζω τη φράση σε εισαγωγικά, επειδή την βλέπω όχι ως αξίωμα, αλλα ως θέμα προς συζήτηση. Και η δουλειά της Ανθής Ζαχαριάδου μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως υλικό για τους στοχασμούς πάνω στο θέμα. Η μετάφραση ξενόγλωσσων κειμένων είναι όντως τρόπος ψηλάφισής τους, εξέτασης του ύφους κάτω από το μικροσκόπιο, είναι παιχνίδι προσαρμογής της εποχής που γράφτηκαν και της εποχής που θα αναγεννηθούν σε άλλη γλωσσική μορφή, είναι απόδοση του εθνικού χρώματος, του χαρακτηριστικού τοπικού χιούμορ, των πολιτικών υπονοούμενων και χιλίων άλλων συνειρμών μέσω των καινούργιων γλωσσικών εργαλείων. Η Αγνή Ζαχαριάδου έχει κάνει ποιοτικές, αποτελεσματικές και ευκολοδιαχείριστες μεταφράσεις, όπως, π.χ., του «Red» και του «Συναγερμός: Κόκκινο» για την AlphaSquare ή τελευταία, του «Οργισμένα Νιάτα» (με τη Μαρία Κυριάκου) για το Versus. Σαφώς ο κάθε προσεκτικός μεταφραστής απορροφά και το know how των μεταφραζόμενων ως προς τη δομή, το στυλιστικό φινίρισμα, την ψυχολογική έκθεση των χαρακτήρων. Κι αν συνεχίζουμε να μιλάμε για σχολή συγγραφής πρωτότυπων θεατρικών έργων, σε μια άλλη της τάξη, το αντικείμενο είναι η θεατρική διασκευή των πεζών λογοτεχνικών κειμένων, απ' όπου προήλθε το φιλόδοξο και ριψοκίνδυνο εγχείρημα της Ανθής Ζαχαριάδου να διασκευάσει τους «Άθλιους» του Ουγκό. Ως επόμενο βήμα στην πορεία της πρέπει να ιδωθούν τα κείμενα για την Αικατερίνη Κορνάρο και την Ελεονόρα Ντ' Αραγκόν, όπου το συγκεκριμένο ιστορικό υλικό την καθοδηγούσε προς το θεατρικό ζωντάνεμα των ιστορικών χαρακτήρων και των εποχών τους. Το «Bacon/Freud», έργο αφιερωμένο στη σχέση των δύο μεγάλων ζωγράφων του 20ού αιώνα, αποτέλεσε όχι απλά βήμα αλλά άλμα ανύψωσης πάνω από τη βάση του βιογραφικού και ντοκουμενταλιστικού υλικού προς το επίπεδο πρωτότυπης δημιουργίας.

Όμως η βάση, ιστορική, βιογραφική, οποιαδήποτε, αποτελεί ένα δίκτυ ασφαλείας. Σε μια ελεύθερη πτήση του εξ ολοκλήρου επινοημένου θεατρικού έργου, ο κάθε συγγραφέας είναι πιο ευάλωτος. Δύο έργα της Ανθής Ζαχαριάδου σε μορφή σκηνοθετημένων αναλογίων εμφανίστηκαν πρόσφατα μπροστά στο κοινό. Το ένα ήταν το «Con» γραμμένο σε συνεργασία με τον Μάριο Νικολάου (σκηνοθεσία Παναγιώτη Μπουγιούρη, συμμετοχή Π. Μπουγιούρης, Μαρίνα Βρόντη, Ανδρέας Αραούζος, Ηρόδοτος Μιλτιάδους), βραβευμένο με το Βραβείο Κριτικής Επιτροπής στο Διαγωνιστικό Φεστιβάλ Αναλόγιο «Από Κοινού» 2018 στην Αθήνα. Μέσα στο φανταστικό βασίλειο της Κωνολάνδης όλος ο πληθυσμός υποβάλλεται σε λοβοτομή και καταντά κωνοκέφαλος, ενώ ο μοναδικός που την έχει γλιτώσει και παραμείνει με κεφάλι στρογγυλό και εγκέφαλο ανέγγιχτο θεωρείται δύσμορφος, απεχθής αντικαθεστωτικός και άξιος εξόντωσης. Το έργο έχει τη μορφή δικαστικής διαδικασίας, όπου το όργανο ενός τοταλιτάριστικού καθεστώτος καταδικάζει τη διαφοροποίηση του ενός, την ελευθερία της σκέψης και την ανυποταξία της ηθικής. Προσωπικά διέκρινα την ύπαρξη ενός δικτύου ασφαλείας, μιας βάσης που λειτουργούσε ως λογοτεχνικό πρότυπο για τους συγγραφείς. Είναι έργα δυστοπικής επιστημονικής φαντασίας, μια ευρεία λογοτεχνική περιοχή που ορίζεται με τα ονόματα του Όργουελ, Χάκσλι, Μπρέντμπερι, ακόμα Μπρεχτ και Κάφκα. Και οι διάλογοι που αποτελούν το σώμα του έργου, κάπου έμοιαζαν απλά να γεμίζουν ένα σχήμα γεννημένο από τα προαναφερμένα πρότυπα.

Το έργο «Αγρυπνία» παρουσιάστηκε σε μορφή σκηνοθετημένου αναλογίου στο «Κατ' Οίκον» σε σκηνοθεσία του Σώτου Σταυράκη, σκηνικά/κοστούμια Λίας Βογιατζή, με συμμετοχή των Ιωάννας Σιαφκάλη, Ηλέκτρας Φωτιάδου, Άντρης Χατζηχριστοδούλου. Η δεξαμενή από την οποία αντλεί το θεματικό υλικό η Ανθή Ζαχαριάδου είναι πλούσια: τα περί θεάτρου θεατρικά έργα είναι πάντα ενδιαφέροντα. Και οι άνθρωποι του θεάτρου με τα πάθη και τα όνειρά τους, με τη συχνή τάση τους να υποκαθιστούν την πραγματικότητα με τη θεατρική ψευδαίσθηση ή να υποτάσσουν την προσωπική τους ζωή στο κράμα της αγνής αφοσίωσης στην τέχνη και της ακόρεστης δίψας για ρόλους, είναι πάντα συναρπαστικοί. Η συγγραφέας, με τη βοήθεια του σκηνοθέτη, καταφέρνει να αποδώσει τη γοητευτική αύρα του εθισμού τους. Και δεν πειράζει ότι στον τρόπο με τον οποίο η Ζαχαριάδου εξελίσσει την υπόθεση διαφαίνεται η «μέθοδος του Πρίσλεϊ», όπως στο «Ο Επιθεωρητής Έρχεται», όπου το μερίδιο της ενοχής των ηρώων σε κάποιο μυστηριώδες και τραγικό γεγονός αποκαλύπτεται σταδιακά. Πειράζει όμως το ξαφνικά γλυκανάλατο τέλος με συμφιλίωση των τριών προσώπων του έργου. Αν τα ψήγματα χιούμορ και η αρκετή ευστοχία των ατακών, ιδιαίτερα στον ρόλο της Ιωάννας Σιαφκάλη, χρωμάτιζαν με μια ειρωνεία την κατάληξη της υπόθεσης, το έργο ίσως να μετακινείτο στον χάρτη των θεατρικών ειδών, αλλά θα ήταν, κατά την άποψή μου πάντα, πιο ενδιαφέρον.

Ως θεατής ενδιαφέρομαι για τη μετέπειτα συγγραφική πορεία της Ανθής Ζαχαριάδου.